

סדרת

מאמרי הזרבי

חב"ד
כל חלב לכל אחד
צעירי
אגודת
חב"ד

הכנה ליום ההילולא ג' תמוז - שלושים שנה

פרשת בהר:
מאמר "ליתן זו יצרת" תשי"ב

על הצדיקים ועל החסידים

מאמר "לויתן זה יצרת" - ספר המאמרים תשי"ב, עדר
ל"ג בעומר הוא יום שמחתו של רבי שמעון בר יוחאי. עניינו של רבי שמעון מבואר בחסידות לרוב, כמו גם
תפקידו והשפעתו על היהודים שבדור. רשב"י הוא תסמין של תופעה שחוזרת על עצמה, הווי אומר: יש רשב"י
שבכל דור, שהשפעותיו נמשכות כל הזמן.
המאמר "לויתן זה יצרת", שאמר הרבי בשבת פרשת שמיני תשי"ב, עוסק בין היתר בעבודת הנשמות של
רשב"י וממשיכיו, ונותן טעם מיוחד ביום הגדול.

א. משהק עם לויתן

המנחה) יושב ומשחק עם לויתן, שנאמר "לויתן זה
יצרת לשחק בו".

וצריך להבינו הענין בזה.

לויתן אלו נשמות הצדיקים – שמחברים
את העולם עם אלוקות

ומבאר בלקוטי תורה³, דלויתן הוא מלשון
"הפעם לזה אישי אלי"⁴, היינו לשון התחברות.
וקאי [= הכונה היא] על הנשמות שענינם הוא
לפעל התחברות העולמות עם אלוקות.

הקדוש ברוך הוא מתענג מעבודת החיבור
של הצדיקים

וזהו ענין "משחק עם לויתן", שהקדוש ברוך הוא
מתענג מעבודת הנשמות לחבר עולמות ואלוקות.
וכמו על דרך משל למטה:

שכדי לעורר שחוק ותענוג אצל אדם גדול, שר,
וכל שכן וקל וחומר מלך - אי אפשר לעורר בו
תענוג על ידי שנותנים לו דבר גדול ויקר ביותר,
מאחר שאצלו אפילו הדבר היקר ביותר אינו תופס
מקום כלל.

אלא התענוג אצלו הוא על ידי דבר חדוש שהיא
הכף הטבעי, כמו על ידי צפור המדברת וכיצא

בפסוק נאמר "לויתן זה יצרת לשחק בו".
חז"ל מתארים איך הקדוש ברוך הוא יושב
מדי יום לשחק ולהשתעשע עם הלויתן.

המשמעות הרוחנית של הדברים: 'לויתן'
מסמל את נשמותיהם של הצדיקים,
שמחברים (מלשון ליווי) את העולמות עם
האלוקות. הקדוש ברוך הוא מתענג ונהנה
במיוחד מעבודתם הרוחנית של הצדיקים,
בגלל החידוש המפתיע בכך שהעולם
והאנשים שלכאורה רחוקים מאלוקות
מתחברים אל הקדוש ברוך הוא.

הקדוש ברוך הוא משחק עם הלויתן – מה
משמעות הדברים?

לויתן זה יצרת לשחק בו¹.

ואיתא [= כתוב] בגמרא²: שמים עשרה שעות
היי היום [= יש ביום] - שלוש שעות ראשונות,
הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה; שלוש שעות
שניות יושב ודן; שלוש שעות שלישיות יושב וזן;
שלוש שעות רביעיות (שהוא סוף היום, זמן תפילת

3. ריש פרשת שמיני.
4. ויצא כט, לד.

1. תהלים קד, כו.
2. ע"ז ג, ב.

ומבלעים במקורם, ומיד כשהם יוצאים מן הפנים (מן הים), מקור חיותם, הם מתים.

ועוד זאת, דלא זו בלבד שִׁכְשְׁנִפְרָדִים מִמְקוֹר חיותם הם מתים, אלא שגם בהיותם בתוך הים שהוא מקור חיותם, אין הם מציאות בפני עצמה כָּלֵל, אלא כל מציאותם היא מקור חיותם...

מה שאין כן הברואים שביבשה יכולים להיות נפרדים ממקורם לפי שעה. דהרי "הכל היה מן העפר"⁵, הינו שהעפר הוא מקורם, ומכל מקום יכולים להיות לפי שעה באויר.

וגם כשנמצאים על האדמה, אין הם חלק ממציאות העפר, אלא הם מציאות בפני עצמה.

נשמות ימיות: חיבור למקור; נשמות יבשתיות: נתק מהמקור

ומזה יובן גם בנמשל למעלה.

דהִפְרַשׁ בין הנשמות דים ונשמות דיבשה, הינו נשמות דַעְלָמָא דַאֲתַכְסִיָא [= מהעולם הנסתר] וְעֵלְמָא דַאֲתַגְלִיא [= העולם הגלוי], הוא:

דהנשמות דַעְלָמָא דַאֲתַכְסִיָא הם תמיד כלולים במקורם, הינו שִׁמְרָגִישִׁים תמיד את מקורם וְכָל מציאותם היא מציאות המקור.

מה שאין כן הנשמות דַעְלָמָא דַאֲתַגְלִיא, אף שהם מבינים ומשיגים שכל מציאותם היא מצד המקור, מכל מקום אינם בבטול במציאות.

ג. נוני ימא

הנשמות הימיות – ה'לווייתנים' – מרגישות כל הזמן את המקור האלוהי שלהן, ולכן בטלות לחלוטין כלפיו ודבקות בו.

דמויות של צדיקים שמאפיינות במיוחד את סוג הנשמות הזה: רבי שמעון בר יוחאי ("אנא סימנא בעלמא"), הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן ("נשמה דאצילות").

'נשמות ימיות' בטלות במציאות לאלוהות

דהנשמות דַעְלָמָא דַאֲתַכְסִיָא, להיות שהם מְרָגִישִׁים תמיד את מקורם, הרי הם בבחינת בטול במציאות ממש.

בזה. כי אף שנגזר הדבור בצפור אינו בערך לדבור האדם, מכל מקום, מחמת החדוש שבדבור, הרי זה גורם שחוק ותענוג.

וכן הוא בנמשל, בענין חבור עולמות ואלקות שעל ידי עבודת הנשמות למטה:

הגם שעבודת הנשמות למטה אינה בערך ככל לאפן עבודתה בהיותה למעלה,

דהרי אף מי שהוא צדיק גמור, עובד הני' ביראה ואהבה רבה בתענוגים, לא יגיע למעלת האהבה בהיות הנשמה למעלה...

מכל מקום, מחמת החדוש שבדבור הרי זה גורם תענוג ושחוק למעלה...

ב. לויתן ושור הבר

במדרש מתואר שלעתיד לבוא יערך קרב בין הלויתן לבין שור הבר, שיהרגו אחד את השני.

לויתן מסמל את הנשמות הימיות – הצדיקים שמחוברים כל הזמן למקור האלוהי ובטלים כלפיו (כשם שהיצורים הימיים חיים כל הזמן בים ובלועים בו); ואילו **שור הבר** מסמל את הנשמות היבשתיות – אלו שיש נתק בין לבין המקור האלוהי ואינם בטלות לחלוטין כלפיו (כשם שהיצורים היבשתיים מסוגלים לחיות באויר, וגם בהיותם על האדמה הם מציאות לעצמם).

מלחמת הלויתן ושור הבר

ובזה יובן מה שאמר רבוננו זכרונם לברכה במדרש⁶: **לְעֵתִיד לְבֹא עוֹשֶׁה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים קְנִיָא** [= קרב] **עִם לְוִיָּתָן וְשׁוֹר הַבֶּר, וְלְוִיָּתָן יִשְׁחַט לְשׁוֹר הַבֶּר בְּסִנְפִירָיו.**

יצורים ימיים – קשורים למקורם; יצורים יבשתיים – מנותקים ממקורם

ומבאר בלקוטי תורה⁶, דהִפְרַשׁ בין לְוִיָּתָן וְשׁוֹר הַבֶּר הוּא, דְלְוִיָּתָן הוּא מִהַבְּרֹאִים שְׂבִיִּים וְשׁוֹר הַבֶּר הוּא מִהַבְּרֹאִים שְׂבִיִּבְשָׁה.

דברואים שביים הם תמיד קשורים למקורם

5. ויקרא רבה פי"ג, ג.
6. שמיני יח, ב ואילך.

7. קהלת ג, כ.

דוגמאות לנשמות ימיות

וכמו רבי שמעון בר יוחאי, שאמר "אנא סימנא בעלמא [= אני סימן בלבד]"⁸, שהיה בבחינת בטול במציאות למקורו. [ומכיון שבטל למקורו באופן שכל מציאותו היא מציאות המקור, לכן אמר "אנא סימנא בעלמא", כי להיותו מציאות המקור הרי הוא מציאות גדולה באמת]...
ומוסיף כבוד קדשת אדמו"ר הצמח צדק בהגהה על מאמר אדמו"ר הזקן⁹: **וכן הבעל שם טוב.**

ויש לומר, דמזה מובן גם לענין כל ממלא מקומו של הבעל שם טוב, שגם הם בבחינת נוינימא [= דגי הים], נשמות דעלמא דאתפסיא.

ובפרט נשמת רבנו הזקן, על פי פתגם כבוד קדשת אדמו"ר (מהורש"ב) נשמתו עדן¹⁰, שרבנו הזקן היה נשמה דאצילות. והרי מבאר באגרת הקדש¹¹, דנשמה דאצילות בהיותה למטה הרי היא כמו למעלה באצילות, ולכן כשיש איזה ענין שאינו כדבעי [= כראוי], אין הוא מבלבל לנשמה דאצילות.

ומכל זה יובן לעניננו, דליתן קאי על הנשמות שהם בבחינת נוינימא, נשמות דעלמא דאתפסיא. וכלן קרויות על שם הליתן, משום שהוא הדג הגדול שבברואי הים.

ד. שור הבר

הנשמות היבשתיות – ה'שורים' – כוללות שלושה טיפוסים: צדיקים שהגיעו לשיא שאליו אפשר להגיע במסגרת ה'יבשה' (בר מלשון בירור וזיכור); בינונים שהתנתקו מהעבירות ומשיגים צמיחה רוחנית (בר מלשון תבואה); ורשעים שלוחמים בצדיקים (בר מלשון חוץ).

שור הבר: צדיקים, בינונים ורשעים

אמנם, שור הבר הם הנשמות דעלמא דאתגליא; שהנשמות הם בבחינת שור, נבראים שביבשה, אך מפל מקום הוא שור הבר.

ובענין זה מביא בלקוטי תורה שם שלושה פרושים:

פרוש אחד דבר הבר הוא מלשון "בר לבב"¹², שהוא ענין ברור וזכוף - הינו דקאי על הנשמות שבבחינת שור, שכבר נתבררו ונדדכו.

ועוד פרוש דבר הוא לשון תבואה, כמו "לשבר בר"¹³ - דעל ידי הנשמות שבבחינת שור באים לצמיחת התבואה, כמו שכתוב¹⁴ "ורב תבואות בכח שור"...

ופרוש שלישי בבר, דבר הוא לשון חוץ... שהוא מנגד אל הפנים.

ויש לומר, דשלושה פרושים אלה בענין שור הבר הם כנגד שלושת המדרגות דצדיקים, בינונים ורשעים:

דצדיקים הם בבחינת ברור וזכוף, שור הבר לשון ברור;

ובינונים הם בחינת "ורב תבואות בכח שור", שהרי בינוני הוא מי שלא עבר עברה מימיו ולא יעבור לעולם¹⁵;

ורשעים הוא ענין החוץ הסותר להפנים, שהם נלחמים עם הצדיקים.

ה. הקניגיא

וזו משמעות הקרב בין הלוויתן לשור הבר, שבו ישחוט הלוויתן את השור: הייעוד של נשמות הצדיקים הוא להעלות גם את שאר הנשמות עד כדי יצירת איחוד וחיבור מוחלט שלהן עם האלוקות ('שחיה' במובן של משיכה).

ההשפעה של נשמות הצדיקים על שאר הנשמות גורמת להתעלות גדולה גם בנשמות הצדיקים עצמן.

הלוויתן שוחט את שור הבר – הצדיקים מעלים את כולם

ועל פי זה יובן הענין שלעיתיד לבוא ליתן שוחט לשור הבר בסניפיריו.

12. תהלים כד, ד.
13. מקץ מב, ג.
14. משלי יד, ד.
15. תניא ריש פרק יב.

8. זח"א רכה, א.
9. הובא בהגהות כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ללקוטי תורה פ' שמיני - נדפס בהוספות ללקוטי תורה יח, א.
10. ספר השיחות תורת שלום ע' 166. ועוד.
11. סימן כ.

ה'שחיטה' גורמת להתעלות גם ב'לויתן'

והנה בהמשך הענין בלקוטי תורה שם מביא גם את פעלת השור הבר בלוי'תן לעתיד לבוא.

ויש לומר הבאור בזה, משום שעל ידי שהצדיקים שמבחינת עלמא דאתפסיא, נוני ימא, פועלים העלאה בנשמות שבבחינת שור הבר, הנה זה עצמו פועל עליה גדולה גם בצדיקים אלה.

ועל דרך המבאר¹⁷ דירידת הנשמה אינה לצורך עצמה, דהנשמה עצמה אינה צריכה תקון, ולא ירדה אלא כדי לברר את הגוף ונפש הבהמית. אבל מכל מקום, על ידי עבודתה יש לה עליה.

הינו, שתכלית הכונה דהנשמות דעלמא דאתפסיא, בחינת לוי'תן, שהם יעלו גם את הנשמות דעלמא דאתגליא, שגם הם יגיעו למדרגה זו דלוי'תן.

הינו, לא רק חבור עולמות ואלקות בכלל, אלא שהחבור יהיה בדרגת לוי'תן, עלמא דאתפסיא...

דזהו ענין שחיטת שור הבר על ידי הלוי'תן:

דהנה בענין שחיטת שור הבר הרי ידוע ד"אין ו'שחט' אלא ו'משך'¹⁶, דהינו ההמשכה וההעלאה מרשות לרשות.

שהנשמות דעלמא דאתפסיא ישפיעו על הנשמות דעלמא דאתגליא להעלותן. ועד שיפיעו אפלו על הרשעים הנלחמים עם הצדיקים, להעלותם מרשות הקלפה לרשות הקדושה...

17. תניא פרק לו.

16. חולין ל. ב.

שליחת הרבי לעיר עכו והמחוז, ארץ הקודש

נלקחה לבית עולמה
ערב שבת קודש כ"ה ניסן ה'תשפ"ד

תרומת בנה יבדל לחיים טובים
הרה"ת **מנחם מענדל שי' אורכמן**

"השואר
במה היא
ההתקשרות?..
כשהוא לומד
המאמרי
חסידות שלי"

(היום יום כ"ד סיון)

חסיד,
הצטרף ללימוד המאמר השבועי
לקראת יום ההילולא

יום ההילולא - ג' תמוז

שלושים שנה

שלישי | כ"ו סיון | היכל מגורה, תל אביב

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי
אגודת
חב"ד